

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Вх. №	854 - 01 - 64	
Дата	04	07 2018

14
12
XV

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Уважаема г-жо Председател,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за личната помощ, с мотиви и предварителна оценка на въздействието.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

Вносител:

ЗАКОН

ЗА ЛИЧНАТА ПОМОЩ

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда условията и реда за предоставяне и ползване на лична помощ от лица с увреждания.

Чл. 2. Законът има за цел чрез осигуряване на лична помощ да подпомогне лица с увреждания да упражняват основните си права, да имат възможности за избор, независим живот, активно включване и участие в обществото и достъп до услуги и дейности.

Чл. 3. Лична помощ е механизъм за подкрепа на лица с увреждания за упражняване на правата им, за пълноценно участие в обществото, за извършване на дейности, отговарящи на индивидуалните им потребности от личен, домашен или социален характер. Механизмът гарантира възможност на лицата да изберат от кого, кога, къде и по какъв начин да се осъществят дейностите.

Чл. 4. Личната помощ се основава на следните принципи:

1. забрана за дискриминация;
2. зачитане на личното пространство, достойнството, самостоятелността и независимостта на лицата с увреждания;
3. определяне на индивидуалните потребности;
4. устойчивост и непрекъснатост на финансирането;
5. възможност на лицата с увреждания да управляват предоставяната лична помощ съобразно индивидуалните си потребности;
6. публичност и прозрачност;
7. защита на личните данни и личната информация;

8. контрол за ефективността на предоставяната лична помощ и на разходваните финансови средства.

Чл. 5. Предоставянето на лична помощ на лица с увреждания е държавна политика, която се осъществява чрез:

1. създаване на условия за осигуряване на личната помощ;
2. осигуряване на финансови средства.

Глава втора **ОРГАНИ ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЛИЧНА ПОМОЩ**

Чл. 6. (1) Държавната политика за предоставяне на лична помощ на лица с увреждания се провежда от Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания).

(2) Държавната политика за предоставяне на лична помощ на лица с увреждания се изпълнява от доставчиците на лична помощ.

Чл. 7. Изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания):

1. планира, разпределя и контролира средствата за финансиране на личната помощ;
2. дава указания на доставчиците на лична помощ по чл. 28, ал. 1 и 2 за уеднаквяване на практиките при предоставяне на личната помощ, които са задължителни;
3. разработва методически указания и процедури за осъществяване на личната помощ;
4. утвърждава формулярите и образците на документите, свързани с предоставянето и ползването на личната помощ;
5. участва в процеса по включване на ползвателите на лична помощ в механизма лична помощ;
6. води и поддържа публичен регистър на юридическите лица, които изпълняват дейности по предоставяне на лична помощ;
7. ежегодно до 31 март изготвя отчет за броя на ползвателите на лична помощ по възраст, местоживееене, брой одобрени часове и размера на средствата за заплащане на личната помощ, както и анализ и оценка на постигнатите цели при предоставянето на личната помощ;

7. прави предложение за годишния размер на средствата, необходими за финансиране на личната помощ през следващата бюджетна година;
8. осъществява наблюдение и контрол за качеството на предоставяната лична помощ и законосъобразното изразходване на отпуснатите средства;
9. организира провеждането на анкети с ползватели на лична помощ за удовлетвореността и качеството на предоставяната лична помощ и проучвания за постигането на целите на закона;
10. осъществява и други правомощия, предвидени в закона.

Чл. 8. Директорите на териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания):

1. организират и ръководят дейността на териториалната структура по предоставянето на лична помощ;
2. организират разяснително-информационна дейност за механизма лична помощ и оказват съдействие за кандидатстване и ползване на личната помощ;
3. организират изготвянето на индивидуалните оценки на потребностите на ползвателите на лична помощ;
4. осъществяват наблюдение и контрол за качеството на предоставяната лична помощ и законосъобразното изразходване на отпуснатите средства;
5. осъществяват и други правомощия, предвидени в закона.

Глава трета ПОЛЗВАТЕЛИ НА ЛИЧНА ПОМОЩ

Чл. 9. (1) Ползвател на лична помощ е дете/лице с увреждания, довели до ограничения в способността му за самостоятелно обслужване в ежедневието и до зависимост от чужда помощ, която да компенсира функционалния дефицит и да осигури подкрепа за упражняването на основните му права и пълноценно участие в обществото.

(2) Когато ползвател на лична помощ е малолетен или поставено под пълно запрещение лице, той се представлява от законния му представител, а когато е непълнолетен или поставено под ограничено запрещение лице се иска съгласието на законния му представител.

(3) Ползвателят на лична помощ по ал. 1 или съответното лице по ал. 2 избира асистенти, договаря спецификата и условията на тяхната заетост съобразно потребностите и определя момента за възникване и

прекръпяване на договора с асистентите.

(4) Ползвателят на лична помощ или съответното лице по ал. 2 управлява и контролира вида, качеството и времетраенето на положения от асистентите труд.

(5) Ползвателят на лична помощ или съответното лице по ал. 2 представя пред доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2 месечен отчет за изработените часове от асистентите.

Чл. 10. (1) Ползвателите на лична помощ по чл. 9, ал. 1 трябва да:

1. имат валиден медицински документ, удостоверяващ увреждането;
2. имат изготвена анкетна карта/самооценка на потребностите за ползване на лична помощ;
3. имат изготвена индивидуална оценка на потребностите от ползване на лична помощ.

(2) Ползвател на лична помощ може да е дете с увреждания, което получава месечни помощи по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца и за асистент. В този случай видът и обемът на личната помощ се определят в зависимост от получаваната помощ и асистентска услуга, и индивидуалните потребности на детето.

(3) Ползватели на лична помощ могат да бъдат и потребителите на социални услуги, включително настанените в специализирани институции, съобразно индивидуалните потребности за дейностите, за които не получават асистентска услуга от съответните институции.

Чл. 11. Ползватели на лична помощ могат да бъдат и лица с увреждания, които са граждани на друга държава - членка на Европейския съюз, чужденци с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, с предоставена международна закрила или временна закрила, както и лица с увреждания, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 12. (1) Ползвателят на лична помощ преминава обучение за управление на личната помощ, ако състоянието му позволява това.

(2) Обучението по ал. 1 се провежда индивидуално за всеки един ползвател на лична помощ от съответния доставчик на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2.

Глава четвърта ВКЛЮЧВАНЕ В МЕХАНИЗМА ЛИЧНА ПОМОЩ

Чл. 13. Механизмът лична помощ се основава на гарантирана от държавата финансова подкрепа, индивидуалните потребности и избор на лицата с увреждания.

Чл. 14. (1) Лице с увреждания, което иска да му бъде предоставена лична помощ, подава заявление лично, чрез упълномощено от него лице или чрез лицето по чл. 9, ал. 2 за включване в механизма лична помощ до директора на териториалната структура на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) по настоящ адрес.

(2) Към заявлението се прилагат следните документи:

1. медицински документ, удостоверяващ, че лицето е с увреждания;
2. самооценка на потребностите за лицата, които могат сами да определят потребностите си и часовете за ползване на лична помощ;
3. анкетна карта за лицата, които не могат сами да определят индивидуалните си потребности за ползване на лична помощ;
4. декларация по образец от заявителя или лицето по чл. 9, ал. 2 за ползване на други асистентски услуги, финансирани със средства от държавния бюджет.

Чл. 15. (1) Самооценката по чл. 14, ал. 2, т. 2 се изготвя от заявителя и може да се обсъди с експерт на органа по чл. 14, ал. 1 при подаване на заявлението.

(2) Анкетната карта по чл. 14, ал. 2, т. 3 се изготвя от заявителя, от упълномощено от него лице или от лицето по чл. 9, ал. 2 с помощта на експерт на органа по чл. 14, ал. 1 при подаване на заявлението.

Чл. 16. (1) Индивидуалната оценка на потребностите от ползване на лична помощ по чл. 10, ал. 1, т. 3 се извършва от комисия, назначена от органа по чл. 14, ал. 1.

(2) Комисията се състои от експерти на органа по чл. 14, ал. 1, експерти, определени от кмета на общината, и външни експерти с подходяща експертиза.

(3) Комисията работи по правила, утвърдени от органа по чл. 14, ал.

1.

Чл. 17. (1) Органът по чл. 14, ал. 1 разглежда заявлението в деня на подаването му.

(2) Когато заявлението е с нередовни или непълни документи, на заявителя се дава 7-дневен срок от уведомяването за отстраняване на нередовностите или непълнотите. Когато нередовностите или непълнотите не са отстранени в срок, заявлението с приложените към него документи се връща на заявителя.

Чл. 18. (1) В деня на разглеждане на заявлението или в тридневен срок от отстраняване на нередовностите или непълнотите органът по чл. 14, ал. 1 определя дата за заседание на комисията по чл. 16.

(2) Заявителят или лицето по чл. 9, ал. 2 се уведомява за заседанието на комисията, на което има право да присъства.

Чл. 19. Комисията извършва индивидуална оценка на потребностите от ползване на лична помощ на заявителя въз основа на представените документи и съгласно методика, изготвена от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания). Методиката се утвърждава от министъра на труда и социалната политика.

Чл. 20. В 7-дневен срок от провеждане на заседанието комисията изготвя становище, с което се предлага включването на заявителя в механизма лична помощ, като се определя месечен брой часове за лична помощ, или отказ за включване.

Чл. 21. (1) В 7-дневен срок от получаване на становището на комисията органът по чл. 14, ал. 1 въз основа на представените документи и становището на комисията се произнася с решение за включване на заявителя в механизма лична помощ с право да ползва определения месечен брой часове или с решение за отказ.

(2) Решението за включване или за отказ за включване в механизма лична помощ се съобщава писмено на заявителя или лицето по чл. 9, ал. 2 в тридневен срок от издаването му.

(3) Решението по ал. 2 подлежи на оспорване пред изпълнителния

директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Оспорването не спира изпълнението.

Чл. 22. Решението на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) подлежи на обжалване пред съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението.

Чл. 23. В решението за включването на заявителя в механизма лична помощ се определя и срокът на действието му. Срокът може да бъде удължен по искане на ползвателя на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2 по реда на тази глава.

Чл. 24. (1) Ползвателят на лична помощ, упълномощено от него лице или лицето по чл. 9, ал. 2 уведомява писмено органа по чл. 14, ал. 1 при промяна на обстоятелствата, свързани с ползването на личната помощ, в 7 –дневен срок от настъпването им.

(2) Когато е необходимо определяне на нов брой часове за лична помощ, се подава заявление до органа по чл. 9, ал. 2 за извършване на нова индивидуална оценка на потребностите от ползване на лична помощ.

Чл. 25. (1) Ползвателят на лична помощ, упълномощено от него лице или лицето по чл. 9, ал. 2 подава заявление за предоставяне на лична помощ до доставчик на лична помощ на територията на общината по настоящия му адрес. Към заявлението се прилага копие от решението по чл. 21, ал. 1.

(2) Ползвателят на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2 може да смени доставчика на лична помощ.

Чл. 26. (1) Ползвателят на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2 избира асистент, който да му предоставя лична помощ съгласно договор, сключен с доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2.

(2) Ползвателят на лична помощ може да ползва повече от един

асистент според спецификата на неговите индивидуални потребности.

(3) Ползвателят на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2 определя дейностите на асистентите в рамките на определените часове и предлага с писмено заявление до доставчика на лична помощ прекратяване на договора с тях.

(4) При конфликт с асистента ползвателят на лична помощ писмено информира доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2, който предприема действия по посредничество за разрешаването му.

Чл. 27. Механизмът лична помощ се прекратява:

1. при смърт на ползвателя на лична помощ;
2. по искане на ползвателя на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2 до органа по чл. 14, ал. 1;
3. с изтичане на срока на решението по чл. 23, освен ако е поискано удължаване на срока или е подадено заявление за издаване на ново решение;
4. при промяна на обстоятелства, когато потребностите от лична помощ са отпаднали; разпоредбите на тази глава се прилагат съответно.

Глава пета ДОСТАВЧИК НА ЛИЧНА ПОМОЩ

Чл. 28. (1) Доставчик на лична помощ е общината по настоящия адрес на ползвателя.

(2) Кметът на общината с договор може да възложи дейностите на доставчик на лична помощ на своята територия на юридически лица с нестопанска цел. Дейностите могат да се извършват от юридическото лице с нестопанска цел само ако е вписано в регистъра по чл. 7, т. 6.

(3) Юридическото лице по ал. 2 трябва да:

1. е вписано в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и в предмета му на дейност да е включено предоставяне на лична помощ или асистентски услуги;
2. има опит в предоставяне на социални услуги за лица с увреждания;
3. няма изискуеми и неплатени данъчни, осигурителни или други публични задължения;

4. разполага с обособено помещение и оборудване за съхраняване на документите на ползвателите на територията на съответната община; помещението трябва да отговаря на нормативно установените стандарти за достъпност на лицата с увреждания;
5. има лице за обработване на лични данни;
6. разполага с финансов и административен капацитет за осъществяване на дейностите като доставчик на лична помощ и за обучение на ползвателите на лична помощ и асистентите.

(4) За предоставяне на лична помощ на деца с увреждания юридическото лице по ал. 2 трябва да притежава лиценз за предоставяне на социална услуга за деца, издаден по реда на чл. 43б от Закона за закрила на детето.

(5) За сключване на договора по ал. 2 юридическото лице представя доказателства за изпълнение на изискванията на ал. 3, т. 4, 5 и 6 и ал. 4. За останалите обстоятелства кметът на общината извършва служебна проверка.

Чл. 29. Юридическите лица по чл. 28, ал. 2 се вписват в регистъра по чл. 7, т. 6 въз основа на заявление по образец, подадено до изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания). Заявлението съдържа данни за заявителя и към него се прилага копие от договора по чл. 28, ал. 2.

Чл. 30. Юридическите лица по чл. 28, ал. 2 уведомяват кмета на общината при промяна на обстоятелствата, свързани с извършването на дейности по предоставяне на лична помощ, в 7-дневен срок от настъпването им.

Чл. 31. Доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2:

1. провежда разяснително-информационна дейност за механизма лична помощ;
2. администрира предоставянето на личната помощ като сключва и прекратява договорите с асистентите;
3. осигурява условия за повишаване на квалификацията на служителите и персонала;

4. поддържа индивидуална партида на всеки ползвател на лична помощ;
5. обучава ползвателя на лична помощ за управление на личната помощ;
6. извършва плащания по договорите;
7. поддържа регистър с кандидати за асистенти и информация за професионалния им опит;
8. поддържа регистър за жалбите по предоставянето на личната помощ;
9. посреднички за уреждане на споровете между ползвателя на лична помощ и неговия асистент;
10. сключва задължителна застраховка за евентуални вреди, причинени от асистентите на ползвателите на лична помощ;
11. осъществява и други дейности, свързани с предоставянето на личната помощ.

Чл. 32. (1) Доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2 изготвя отчет за броя на ползвателите на лична помощ по възраст, местоживееене и брой одобрени часове и размера на средствата за заплащане на личната помощ, както и анализ и оценка на постигнатите цели при предоставянето на личната помощ.

(2) Отчетът се предоставя на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) ежегодно в срок до 31 януари. Доставчикът на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2 предоставя отчети и по искане на изпълнителния директор.

Глава шеста АСИСТЕНТИ

Чл. 33. Асистентът е физическо лице, избрано от ползвателя на лична помощ или лицето по чл. 9, ал. 2, което предоставя лична помощ съгласно договор, сключен с доставчика на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2, чиято работа, работно време и качество на услугите се определят и контролират от ползвателя на лична помощ.

Чл. 34. Асистентът е лице, което:

1. не е поставено под запрещение;

2. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер и спрямо него не са налагани мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие на ползвател на лична помощ;
3. е преминало предварително обучение за предоставяне на лична помощ.

Чл. 35. Кандидатът за асистент подава до доставчик на лична помощ по чл. 28, ал. 1 или 2 заявление по образец, към което прилага:

1. автобиография;
2. свидетелство за съдимост, когато доставчик на лична помощ е юридическо лице по чл. 28, ал. 2;
3. документ, удостоверяващ сключен трудов договор, ако кандидатът за асистент работи, или декларация, че няма сключен трудов договор;
4. декларация, че спрямо него не са налагани мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие по отношение на ползвател на лична помощ.

(2) Доставчикът на лична помощ извършва събеседване с кандидата за асистент.

Чл. 36. При промяна на обстоятелствата по чл. 34, т. 1 или 2 асистентът уведомява доставчика на лична помощ не по-късно от три дни от настъпване на промяната.

Чл. 37. (1) Асистентът предоставя лична помощ въз основа на трудов договор, сключен с доставчика на лична помощ. Договорът се сключва с кмета на общината или оправомощено от него лице, съответно от представляващия юридическото лице по чл. 28, ал. 2.

(2) За асистентите на трудов договор се установява сумирано изчисляване на работното време.

(3) Когато асистентът има сключен основен трудов договор личната помощ може да се предоставя по негово искане въз основа на граждански договор, сключен с доставчика на лична помощ, след изрично писмено съгласие на органа по чл. 14, ал. 1.

Чл. 38. Асистентът извършва дейности, съобразно потребностите на ползвателя, описани в индивидуална оценка на потребностите от ползване на лична помощ.

Чл. 39. При конфликт с ползвателя на лична помощ асистентът писмено информира доставчика на личната помощ, който предприема действия по посредничество за разрешаването му.

Глава седма **ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ И ОТЧЕТНОСТ**

Чл. 40. (1) По бюджета на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) се администратират средства от:

1. държавния бюджет;
2. дарения, завещания, спонсорства, предоставени от физически или юридически лица;
3. проекти, съфинансирани със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове;
4. проекти и програми, финансирани от други международни финансови институции и донори;
5. глоби и имуществени санкции, налагани по закона;
6. други източници, определени с нормативен акт.

(2) Размерът на средствата по ал. 1, т. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година и не може да бъде в размер по-малък от предходната година.

Чл. 41. Лицата с увреждания, които не са включени в механизма лична помощ, продължават да получават добавка за чужда помощ по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване, ако отговарят на условията за отпускането ѝ.

Чл. 42. Часовата ставка за положен труд по механизма лична помощ е 1,1 от размера на минималната работна заплата за страната до достигане на 1,5. Тя включва осигурителните задължения за сметка на работодателя – доставчик на лична помощ.

Чл. 43. (1) Възнаграждението на асистента се определя на база отработени часове за един календарен месец чрез отчет по образец, който се подписва от асистента и от ползвателя на личната помощ или лицето по чл. 9, ал. 2.

(2) Отчетът се представя на доставчика на личната помощ в първите три работни дни на месеца, следващ отчетния месец, и подлежи на проверка. Възнаграждението се заплаща в срок до 10 работни дни от предаването на отчета.

(3) Когато отчетът е представен след изтичането на срока по ал. 2, но не по-късно от един месец, асистентът и ползвателят или лицето по чл. 9, ал. 2 представят писмени обяснения за причините за забавянето. В този случай възнаграждението се заплаща в срок до 10 работни дни от представяне на обясненията.

(4) Когато отчетът е представен в срок по-дълъг от един месец от изтичането на срока по ал. 2, възнаграждението се определя по преценка на доставчика на лична помощ по искане на асистента. Срокът за изплащане на възнаграждението не може да надвишава 5 работни дни от постъпване на искането на асистента.

Чл. 44. (1) Средствата, които са необходими за финансиране на личната помощ на всеки ползвател на лична помощ, съобразно определения месечен брой часове, се превеждат от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) на всеки доставчик на лична помощ, посочен от съответния ползвател или лицето по чл. 9, ал. 2.

(2) Трансферите на средства към всеки доставчик се осъществяват за всеки ползвател на лична помощ по индивидуалната му партида по чл. 31, т. 4 авансово, за период от три месеца.

Чл. 45. (1) Ползвателят или лицето по чл. 9, ал. 2 може да управлява и разпределя по месеци индивидуално определените часове в рамките на една календарна година.

(2) Неизползваният брой часове през месеца може да се прехвърля и използва за следващ период до края на календарната година съгласно индивидуалните потребности на ползвателя и обстоятелствата, които налагат това по негова преценка.

Чл. 46. Доставчикът на лична помощ е длъжен до 10-то число на всеки месец, следващ тримесечието, за което се отнася, да представя пред

органа по чл. 14, ал. 1 финансов отчет за изразходваните средства за предходния период по ползватели на лична помощ.

Глава осма КОНТРОЛ

Чл. 47. Изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) упражнява контрол по изпълнението на закона.

Чл. 48. (1) В изпълнение на контролните си правомощия изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) оправомощава длъжностни лица, които:

1. извършват проверки;
2. посещават без ограничение териториалните структури и доставчиците на лична помощ и изискват обяснения, документи, справки и сведения за всеки ползвател на лична помощ;
3. получават от ползвателите на лична помощ или лицата по чл. 9, ал. 2 необходимата информация за получаваната лична помощ;
4. дават задължителни предписания;
5. съставят актове за установяване на административни нарушения.

(2) За резултатите от проверката по ал. 1, т. 1 се съставя протокол, към който прилагат събраните документи, справки и обяснения.

Чл. 49. Ползвател на лична помощ или лице по чл. 9, ал. 2, което декларира неверни данни или наруши правилата за ползване на лична помощ, се наказва с глоба от 100 до 300 лв.

Чл. 50. (1) На доставчик на лична помощ, който наруши разпоредбите на този закон, се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 5000 лв.

(2) При повторно нарушение имуществената санкция е в двоен размер.

Чл. 51. Асистент, който не изпълнява задълженията си, се наказва с глоба от 200 до 500 лв.

Чл. 52. За нарушения на закона, извън тези по чл. 49-51, се налага глоба, съответно имуществена санкция в размер от 300 до 1000 лв.

Чл. 53. (1) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от длъжностните лица по чл. 48, ал. 1, а наказателните постановления се издават от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (Агенцията за хората с увреждания или нова Агенция за правата на хората с увреждания) или оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителна разпоредба

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Независим живот“ е възможността на човека с увреждане да взема самостоятелно решения за живота си и да ги осъществява, получавайки необходимата му подкрепа.

2. „Повторно нарушение“ е нарушение, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на нарушителя е наложена глоба или имуществена санкция.

Заклучителни разпоредби

§ 2. Коефициентът на часовата ставка за положен труд по механизма лична помощ по чл. 42 е за:

1. 2019 г. – 1,1;

2. 2020 г. – 1,3;

3. 2021 г. – 1,5.

§ 3. Предоставянето и финансирането на личната помощ се извършва от 1 януари 2019 г.

§ 4. Методиката по чл. 19 се изготвя от изпълнителния директор на

Агенцията за социално подпомагане в 14-дневен срок от влизането в сила на закона и се утвърждава от министъра на труда и социалната политика в 7-дневен срок от изготвянето ѝ.

§ 5. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 6. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Вносителят

МОТИВИ

КЪМ ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ЛИЧНА ПОМОЩ

Асистентските услуги са от жизнено значение за хората с увреждания, в това число децата. За тези хора и за тяхното социално включване ползването на асистент се явява единствената възможност, за да водят нормален, независим живот и да упражняват основните си права.

Към момента за асистентска подкрепа се изплащат средства от държавния бюджет на различни основания, но тяхното разходване се оказва неефективно и нецелесъобразно от гледна точка на потребностите на хората с увреждания.

Анализът показва, че в действащото законодателство не е въведена достатъчна уредба на социалните услуги „Личен и Социален асистент“, финансирани със средства от държавния бюджет. Като се изключат легалните дефиниции на двете социални услуги в Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, други важни правила не са регламентирани.

На нормативно ниво не са предвидени механизми за гарантиране устойчивостта на социалните услуги и за тяхното финансиране. Асистентските грижи се предоставят на проектен и програмен принцип, без каквато и да било сигурност, че след приключване на поредния проект/програма ще бъде продължено предоставянето и финансирането на услугите.

Към момента не са въведени инструменти, чрез които да се постигне непрекъснатост на предоставяне на услугите. Потребителите са принудени да остават без асистентски грижи до преминаване на цялата тромава процедура по стартиране на новия проект/програма, кандидатстване и включване в тях. Отделно от това, нуждаещите се да ползват социалните услуги, следва на кратки интервали от време да подават един и същ набор от много на брой документи, за да заявят, че желаят да останат като ползватели на услугите по проект/програма и да им бъде изготвяна оценка за потребностите.

Не са предвидени единни механизми за извършване на адекватна оценка на потребностите на хората с увреждания от ползване на асистентска подкрепа. Оценка се изготвят по неясни и различни за всеки доставчик на услугата изисквания и подлежат на лесна и субективна промяна.

Липсата на изрична уредба поставя реализирането на социалните услуги и задоволяването на потребностите на нуждаещите се изцяло в зависимост на волята на изпълнителната власт и особено на министъра на труда и социалната политика и кметовете на общини. В случай че министърът на труда и социалната политика не желае да бъде издадена заповед за одобряване на Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“ или по някакви причини се забави издаването на посочения акт за съответната календарна година, то хората с увреждания може да останат без необходимата им подкрепа за дълъг период. А кметовете на общини имат възможността да откажат да включат съответната община в реализирането на определен проект за предоставяне на асистентска помощ.

Отделно от горното, нуждаещите се от асистентска подкрепа имат ограничена възможност да избират своите асистенти. Често поради изискванията

на програмите или поради неразбирателство с определените им асистенти, потребителите остават изцяло без грижи за дълъг период, макар и формално да са одобрени за ползватели на услугата.

Реализираните социални услуги за асистентска подкрепа, финансирани със средства с държавния бюджет, не разполагат с достатъчно гъвкавост, която да позволява на граждани, с установени увреждания след изтичане на сроковете за подаване на документи за кандидатстване, да получават нужната им помощ. Дори Националната програма „Асистенти на хора с увреждания“, по която все пак е възможно да се подават заявления целогодишно, не предоставя реална възможност за осигуряване на личен асистент, предвид нерешения проблем с минималния брой работни места, определени за асистенти по програмата.

Реализираните услуги не предоставят възможност за прилагане на индивидуален подход спрямо кандидатстващите лица с увреждания и вземане на решение, съобразено с конкретния случай на нуждаещия се гражданин.

Освен липсата на адекватна оценка на потребности, по постоянно действащата Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“ продължава да действа подходящ критерий, обвързан с размера на гарантирания минимален доход за страната. Независимо от изменението в началото на 2018 г. размерът на гарантирания минимален доход остава основна пречка за включване на нуждаещите се като ползватели на услугата по програмата.

Непредоставянето на навременна подкрепа оставя самотните хора с увреждания в безпомощно състояние, в социална изолация и довежда до нарушаване на правата им. С още по-пълна сила това важи за семействата, в които се отглеждат деца с увреждания. За да отговорят на непрекъснатите потребности на детето от грижи, родителите напускат работа, отказват се от кариери, от по-високи доходи и осигуровки, но не срещат необходимото разбиране и съдействие от държавата.

Голям брой от родителите не са включвани в програмите за лични асистенти, поради което остават без каквито и да било доходи и са принуждавани да използват отпусканата социално-икономическа закрила не за лечение, за компенсиране на дефицитите от заболяванията и за интеграция на децата, а за физическото оцеляване на семейството.

От друга страна, освен средствата по програми и проекти, за задоволяване на потребностите на хората с трайно намалена работоспособност от чужда помощ се отпускат от държавния бюджет добавки по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване и целеви помощи за придружител, на основание чл. 44, ал. 1, т. 4 от Закона за интеграция на хората с увреждания.

Справките показват, че за посочените добавки и помощи се изразходват приблизително 90 млн. лева от държавния бюджет, без дори и минимално да се подобрява положението на правоимащите хора с увреждания и техните семейства.

Настоящата нормативна уредба на социалните услуги „Личен и Социален асистент“ не може да отговори на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, която Република България ратифицира на 26.01.2012 г.

В чл. 19, б. Б от международния акт, регламентиращ независимия живот и включването в общността на хората с увреждания, е постановено, че „държавите - страни признават правата на всички хора с увреждания да живеят в общността с възможности за избор, каквито имат всички останали хора и предприемат ефективни и подходящи мерки, така че хората с увреждания да бъдат подпомогнати за пълноценно упражняване на това тяхно право и за пълното им включване и участие в общността, включително чрез осигуряване на достъп за хората с увреждания до набор от услуги в дома, в социални заведения и услуги за подкрепа в общността, в това число и достъп до лична помощ, каквато е необходима за подкрепа на ежедневието и участие в живота на общността, за да се избегне тяхната изолация и сегрегация”.

Предвид затрудненията на хората с увреждания и различните практики в държави-страни по Конвенцията за създаване на предпоставки за независим живот, на 27.10.2017 г. Комитетът на ООН за правата на хората с увреждания публикува официален коментар за съдържанието на понятията „Независим живот“ и „Включване в общността“. В Коментара е посочено и какво следва да представлява асистентската помощ, за да се гарантират максимално правата на нуждаещите се.

Целта на проекта на Закон за личната помощ е чрез осигуряване на лична помощ да се подпомогнат лица с увреждания да упражняват основните си права, да имат възможности за избор, независим живот, активно включване и участие в общността и достъп до различни услуги и дейности, като по този начин се разрешат описаните по-горе проблеми с действащите социални услуги „Личен и Социален асистент“ и се отговори на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

Проектът регламентира механизма лична помощ, чрез който се осигурява устойчивост на личната помощ и нейното финансиране; предоставяне на лична помощ въз основа на реална индивидуална оценка на потребностите; единни критерии за включване в механизма, които са определени на нормативно ниво; гъвкавост на дейностите и предоставяне на възможност на нуждаещия се да избира кой ще му бъде асистент, да го запознае със спецификата на потребностите си и да определя кога и как ще му бъде предоставяна услугата.

Механизмът личната помощ се основава на гарантирана от държавата финансова подкрепа, индивидуалните потребности и избор на лицата с увреждания.

Проектът предвижда и ефективно разходване на предоставяните и към този момент публични ресурси за асистентски услуги по различни програми и проекти.

Устойчивостта на услугите и на финансиране на механизма се гарантира, като от държавния бюджет се отпускат целеви средства, чийто размер се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година и средствата не могат да бъдат по-малко от предходната година. Предвидена е и възможност средствата за личната помощ да могат да бъдат допълвани и от дарения, спонсорства и завещания, предоставени от физически или юридически лица; средства по проекти, съфинансирани със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове; средства по

проекти и програми, финансирани от други международни финансови институции и донори и средства от глоби и имуществени санкции.

Установени са принципите, чрез които да се гарантират правата на ползвателите на личната помощ и качеството на предоставяните услуги.

Законопроектът изрично регламентира органите по предоставяне на лична помощ, с подробно описани правомощия по прилагане на механизма, ползвателите и доставчиците на лична помощ, както и изискванията за извършване на дейност като асистент.

Ползвател на лична помощ по смисъла на законопроекта е дете/лице с увреждания, довели до ограничения в способността му за самостоятелно обслужване в ежедневието и до зависимост от чужда помощ, която да компенсира функционалния дефицит и да осигури подкрепа за упражняването на основните му права.

Процедурата по включването му в механизма е опростена и достъпна като ползвателят трябва да представи на компетентния орган, чиято териториална структура е по настоящия му адрес, валиден медицински документ, удостоверяващ, че лицето е с увреждане; анкетна карта/самооценка на потребностите за ползване на лична помощ. След разглеждане на представени документи и провеждане на заседание, комисия определя индивидуалната оценка на потребностите от ползване на лична помощ за всеки заявил желание да се включи в механизма.

Ползвателят на лична помощ активно участва в избора на асистентните, които ще му оказват подкрепа като според спецификата на потребностите му, те могат да бъдат и повече от един.

За предоставянето на лична помощ въз основа на избора на ползвателя се сключва договор между доставчика и асистента.

Предвиден е и редът за предоставяне на личната помощ от асистентите и механизмът за смяната им, както и за смяната на доставчика на услугата.

Законопроектът включва и разпоредби, регламентиращи контрола по прилагане на закона, както и регламентация на отчитането на изразходваните средства и подпомогнатите лица с увреждания. Предвидено е и задължение за анализиране и оценка на постигнатите цели при предоставянето на личната помощ.

Директору:

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЕКТ НА ЗАКОНА ЗА ЛИЧНА ПОМОЩ

1. Основания за законодателната инициатива.

Целта на проекта на Закон за личната помощ е да се осигури подкрепа на лица с увреждания да упражняват основните си права, за водене на независим живот и активно включване в обществото, като се предлага разрешение на проблемите с действащите социални услуги „Личен и Социален асистент“, финансирани със средства от държавния бюджет, в съответствие с изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

В законопроекта за лична помощ е регламентиран механизъм, чрез който да се осигури устойчивост на личната помощ и на нейното финансиране; подкрепа въз основа на реална индивидуална оценка на потребностите; единни критерии за включване в механизма, които са определени на нормативно ниво; гъвкавост на дейностите и предоставяне на възможност на нуждаещия се да избира кой ще му бъде асистент, да го запознае със спецификата на потребностите си и да определя кога и как ще му бъде предоставяна услугата.

Чрез проекта се гарантира и ефективно разходване на предоставяните и към този момент публични ресурси за асистентски услуги по различни програми и проекти.

2. Заинтересовани страни.

Въвеждането на предложените изменения ще засегне всички лица с увреждания в т.ч. децата с увреждания и техните семейства.

3. Анализ на разходи и ползи.

С проекта на Закон за личната помощ се предлага лицата с увреждания да могат да се възползват от механизма лична помощ, съобразно индивидуалните им потребности.

Финансово въздействие върху държавния бюджет:

По отношение на проекта на Закон за личната помощ се предлага следният финансов разчет по Бюджет 2019 г.: при коефициент на часовата ставка за положен труд по механизма лична помощ 1,1 от минималната работна заплата - необходим допълнителен финансов ресурс за 2019 г. в размер на 105 141 962 лева.

Разчетите са направени съгласно разпоредбите на проекта на Закон за личната помощ, в съответствие с разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване и изискванията на Кодекса на труда при 40 часова работна седмица.

Финансовите разчети са направени на базата на натурални показатели за 2018 г., предоставени от Националния осигурителен институт и Министерство на труда и социалната политика за броя на хората с увреждания.

С най-тежки увреждания и получаващи много ниски доходи в размер под линията на бедност са около 14 000 лица. При прогнозиране, че 14 000 лица с увреждания с чужда помощ, ще ползват услугата в рамките на 8 часа дневно и при коефициент на часовата ставка за положен труд по механизма лична помощ 1,1 от минималната работна заплата за 2019 г., месечното възнаграждение за асистент ще бъде в размер на 616 лв. без начислени осигуровки за сметка на работодателя. Към тази сума, след като се прибавят осигурителните вноски в размер на 18,92% за сметка на работодателя при сключване на трудов договор, размерът на месечното възнаграждение за асистент достига 733 лв. За тази група от Бюджета на ДОО са осигурени 15 244 320 лева.

За програми по Бюджета на Министерството на труда и социалната политика са осигурени общо финансови средства в размер на 71 млн. лева., които са предназначени за възнаграждения на асистентите на ползватели на лична помощ. В този размер се включват финансовия ресурс по Национална програма "Асистенти на хората с увреждания" (НПАХУ) - 6 000 000 лева, програма "Интеграция на хората с увреждания" в частта социални услуги "Личен асистент", "Социален асистент" и "Домашен патронаж" - 45 000 000 лева и 20 000 000 лева по реда на 8д от Закона за семейните помощи за деца.

Относно осигурените финансови средства по националните програми, предоставящи услугата личен асистент, следва да се има предвид, че по програма "Интеграция на хората с увреждания" за лицата, които ползват услугата се полагат грижи средно в рамките на 4 часа на ден, а по НПАХУ са предвидени 5 часа дневно за предоставяне на грижи за хора с трайни увреждания в домашна среда.

Общият финансов ресурс, който е осигурен е 86 244 320 лева.

Необходимите финансови средства на месечна база за лицата с увреждания с чужда помощ са 10 255 661 лева, а на годишна база е в размер на 123 067 930 лева.

Недостигът на финансовите средства е в размер на 36 823 610 лева.

По отношение на втората група лица 18 000 отново при 1,1 минимална заплата, следва да се вземе предвид, че тези лица ще ползват услугата в рамките на 4 часа

При тази група, ако едно лице, получава 1,1 минимална работна заплата, то съотносимо като стойност размерът е 313 лева.

Към тази сума съответно се прибавят осигурителните вноски в размер на 18,92%, за сметка на работодателя при сключване на трудов договор и размерът достига 372 лева за един човек.

За тази група по Бюджета на ДОО са осигурени 19 599 840 лева.

Необходимите финансови средства на месечна база за лицата с увреждания с ч.п. са 6 699 953 лева, а на годишна база е в размер на 80 399 434 лева.

Недостигът на финансовите средства е в размер на 60 799 594 лева.

Останалите 45 704 лица с увреждания с ч.п. са с по два часа асистентски услуги.

При тази група, ако едно лице, получава 1,1 минимална работна заплата, то съотносимо като стойност размерът е 157 лева.

Към тази сума съответно се прибавят осигурителните вноски в размер на 18,92%, за сметка на работодателя при сключване на трудов договор и размерът достига 187 лева за един човек.

За тази група по Бюджета на ДОО са осигурени 49 766 172 лева.

Необходимите финансови средства на месечна база за лицата с увреждания с ч.п. са 8 528 814 лева, а на годишна база е в размер на 102 345 772 лева.

Недостигът на финансовите средства е в размер на 52 579 600 лева.

За горедитираните групи, общият недостиг на финансови средства е в размер на 150 202 803 лева, като размерът на осигурителните вноски, в това число и 30 % осигурителни вноски (за сметка на работодателя и лицето) е 45 060 841 лева.

Крайният размер на недостига на финансови средства е 105 141 962 лева.

Следва да се вземе предвид, че съществува риск относно отпадането на тези лица от месечни и целеви помощи за отопление в зависимост от конкретната конфигурация на семейство при всеки конкретен случай.

4. Административна тежест и структурни промени.

След приемането на законспоекта е възможно да се наложи изменение в структурата и капацитета на административните структури, натоварени с провеждането на личната помощ.

5. Въздействие върху нормативната уредба.

Законопроектът би могъл да доведе до необходимост от приемане на подзаконовни нормативни актове, в които да се уредят детайли от процедурата на механизма лична помощ.

Д. Димитров